

Az Edelény környéki községi erdők állapota 1871-ben

Az edelényi Városi Könyvtár helytörténeti gyűjteményében található egy irat, amely az egykori Szendrői járás községi erdői egy részének állapotáról tesz jelentést a „megyei bizottmányi közgyűlésnek”. Az alábbiakban ezt az iratot közöljük teljes terjedelmében.

Az 1873-as statisztikai évkönyv szerint az alábbi települések tartoztak a Szendrői járáshoz (1909-től Edelény a járási székhely): Abod (*Királykút*), Arnót (*Zbuska*), Balajt, Boldva (*Perecsütő-Abod*), Borsod (1950-től Edelény része), Damak, Debréte, Disznós-Horvát (1950-től Izsófalva) (*Ormos*), Dövény, Dubicsány, Edelény (*Császtta*), Finke (1963-től Edelény része) (*Sáp*), Galgóc (ma Sajógalgóc) (*Hosszszűrév*), Galvács, Hangács (*Dicháza, Szénamál, Kércs*), Hegyeme, Irota, Jákfalva, Kaza, Kelecsény (Felső-), Kurityán (*Lilla*), Lád-Besenyő, Lak (*Nyilas*), Martonyi, Meszes, Múcsony, Nyárad (Felső-) (*Kazinc, Ormos, Tövises*), Nyomár (*Hatháza*), Pálfalva (ma Sajópálfalva) (*Zbuska*), Rakaca (*Szt.-István, Kerecse*), Rakaca-Szend, Rudabánya, Sajó-Kaza (*Kacola*), Senye (ma Sajósenye), Szakácsi (*Garadna, Berkes*), Szalonna, Szendrő (*Büdöskút, Csehi, Ivánka és Szt.-Miklós*), Szendrő-Lád, Szent-Jakab (ma Tornaszentjakab) (*Köbli*), Szirák (Magy.-) (ma Borsodszirák) (*Egres*), Szuha-Káló, Szuhogy (*Hajnácsó*), Telekes (Alsó-) (*Cinegés*), Telekes (Felső-), Vámos (ma Sajóvámos) (*Kókosár, Diósvölgy*), Viszló, Ziliz.

Zárójelben, dőlt, kisebb betűvel a településhez tartozó területek szerepelnek.

A szendrei járási erdésztől. Tekintetes megyei bizottmányi közgyűlés! Hivatkozva a f. évi Május hó 2-től 529/...871. sz. a. kelt becses határozatára, mely szerint a szendrei járási községi erdők miként leendő kezelése iránt szakértői vélemény előterjesztése tétessen kötelességembe: - van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy a Szendrei járási községi erdőket meglátogatván, azokat megvizsgáltam; s annak alapján az egyes községi erdőkre következőleg véleményezem a kezelési módokat életbe léptetni, u: m:

Abod

Abod község 213 hold erdeje 30 éves tiszta cserfából áll, a fák jól begyökerezettek s egészségesek, de az erdő 1/3-ad része a lakosság által 4 év alatt céltalanul kiritkított, minél fogva a további ritkítás betiltandó, s az erdő 40 éves turnusra osztandó; természetes fakadásra biztosan számíthatni.

Bódva

Bódva község 72 ½ hold erdejéből 15 ½ hold szántóföldnek használtatik a község által. 57 hold területen 40-50 éves, rövid, tompa, száraz tetejű veszendő fák vannak (nagyobb részben tölgy), minél fogva az erdőnek mielőbbi teljes kivágását ajánlom. Ez esetben a fakadás biztosan várható, a puszta helyek pedig makkal beültetendők. A legeltetés mindennemű marhára nézve eltilalmazandó.

Debréte

Debréte község 40 hold erdeje 50-80 éves tölgy és mocsárfából áll. 60 éves turnusra osztandó, tövéről fakadásra biztosan számíthatni, kevés helyen makkültetés is szükséges.

Dubicsány

Dubicsány község 47 hold erdeje 35 éves jól begyökerezett tölgyfákból áll. 50 éves turnusra osztandó, természetes növényelegettség várható.

Edelény

Edelény város 272 hold erdeje különböző korú csertölgy és mocsárfákból áll. Az erdő tökéletesen zárt, sűrű. 40 éves turnusra osztandó. Egyéb iránt itt ezen kezelés eddig is gyakorlatban volt, s kivágott pagonyok kellő tilalomban tartattak.

Galgóc

Galgóc község 73 hold erdeje 50-100 éves tölgyfákból áll, jól begyökerezett zárt erdő. 50 éves turnusra osztandó. Természetes fakadás biztosan várható.

Galvács

Galvács község 29 hold erdeje 10 éves cser, és kevés tölgyfa sarjadékból áll. Sem ritkításra, sem pagonyozásra nem alkalmas.

Hangács

Hangács község 32 hold erdeje nagyon ritka 35 éves tölgyfából áll, úgy hogy hatszor annyi fa kívántatnék ahhoz, hogy tökéletes zárt, sűrű erdővé váljék, minél fogva makk termés idején részletenként beültetendő, s a beültetett tér marháktól eltilalmazandó.

Jákfala

Jákfala község 87 hold erdeje 100-200 éves tölgy, s kis részben mocsárfából áll. 50 éves turnusra osztandó, s makkültetés által kell erdőt nevelni, mert természetes fakadás igen kevés várható.

Sajókaza

Sajókaza 146 hold erdejéből 20 hold 50 éves fákból, 126 hold pedig 25 éves fákból áll. Ezen utóbbi rész igen sűrű tölgyfaerdő, minél fogva 8 éves ritkításra osztandó. A ritkítás befejezése után mindkét rész 60 éves turnus szerint vágandó, azon megjegyzéssel, hogy a pagonyozás az 50 éves fákból álló 20 holdon kezdessék meg.

Kelecsény

Felső Kelecsény község 48 hold erdeje különböző korú, 5-től 20 éves tölgyfasarjadékból áll. Fejszétől tilalomba veendő, mely esetben jó sűrű erdővé növelődik, s 10 év múlva ritkítás alá vehető.

Kurittyán

Kurittyán község 100 hold erdeje két darabból áll. Az egyik 40 hold, a községtől délkeletnek Sajókaza és Felsőnyárad községekkel határos, 50-60 éves tölgyfákat tartalmaz; a másik 60 hold a községtől keletnek, Ormos pusztá és Felsőnyárad községgel határos, 30 éves tölgy, s kevés cserfát tartalmaz. Mindkét rész 50 éves turnusra osztandó. Természetes fakadás várható, ültetés nem lesz szükséges.

Ládbesenyő

Ládbesenyő község 60 hold erdeje rossz kezelés miatt különböző korú 5-30 éves cser és tölgyfákból áll. Ez idő szerint sem pagonyozásra, sem ritkításra nem alkalmas.

Martonyi

Martonyi község 128 hold erdeje 50-200 éves tölgy és mocsárfából áll, meglehetősen sűrű. 50 éves turnusra osztandó, természetes fakadás várható.

Meszés

Meszés község 40 hold erdőtalaja marhalegeltetés által teljesen láttam, s csak makkültetés által lehetne belőle erdőt alakítani.

Nyomár

Nyomár község 32 hold erdőtalaja nagyobb részben puszta, s csak legelő gyanánt használatik, csupán 4 hold területen van száraz, veszendő fa, igen ritka. Makk ültetéssel lehetne erdővé nevelni.

Rakaca

Rakaca község 231 hold erdeje 30-50 éves cser és tölgyfából áll. 40 éves turnusra osztandó. Természetes fakadásra biztosan számíthatni.

Rakacaszend

Rakacaszend község 36 hold erdeje 100-250 éves túlrejt tölgy és mocsárfákból áll. 60 éves turnusra osztandó, azonban fakadásra számítani nem lehet. Csak makk ültetéssel volna erdő növelhető.

Rudabánya

Rudabánya község 372 hold erdeje különböző korú cser-tölgy és mocsárfából áll. Jó sűrű, zárt erdő. 40 éves turnusra osztandó. Természetes fakadás biztosan várható.

Szalonna

Szalonna község 144 hold erdeje különböző korú, meglehetősen zárt, jó, ép tölgy és kevés bikkfából áll. 60 éves turnusra osztandó. Természetes fakadásra számítani lehet.

Szendrő

Szendrő város 2000 hold erdeje rendetlen vágás miatt különböző korú cser-tölgy és mocsárfából áll. Rossz kezelés miatt teljesen elpusztult, azonban dacára a tetszés szerint mindenki által szabadon gyakorolt pusztításnak a gyökerek még jók, s így rendszeres kezelés mellett 40 éves turnusra osztással igen jó erdővé nevelhető.

Szendrőlád

Szendrőlád község 40 hold erdeje 50-100 éves tölgy és mocsárfából áll. 50 éves turnusra osztandó. Természetes fakadásra számítani lehet, azonban az erdő ritkasága miatt makkültetés által is javítandó.

Szentjakab

Szentjakab község 157 hold erdeje 50-150 éves tölgy és cserfából áll. Jó sűrű, zárt erdő. 50 éves turnusra osztandó. Természetes fakadásra számítani lehet.

Szuhogy

Szuhogy község 210 hold erdeje 100-250 éves, túlrett, veszendő tölgy és mocsárfából áll. 50 éves turnusra osztandó. Természetes fakadás nem várható, csak makkültetés által lehet fiatalítani.

Alsó Telekes

Alsó Telekes község 105 hold erdeje rossz kezelés, rendetlen vágás miatt különböző korú tölgy és gyertyánfa sarjadékból áll. Sem ritkításra, sem pagonyozásra nem alkalmas.

Felső Telekes

Felső Telekes község 130 hold erdeje igen ritka, túlrett mocsár és tölgyfából áll, tölgy, mocsár, gyertyán és mogyoró fiatal aljakkal becserjésítve. 40 éves turnusra osztandó. A cserjés helyeken természetes fakadás biztosan várható. Kevés helyen azonban, hol alják nincsenek, makkültetés szükséges.

Viszló

Viszló község 51 hold erdeje túlérétt tölgy, mocsár és cserfából áll. Igen ritka. 50 éves turnusra osztandó. Természetes fakadás nem várható. Makkültetés lesz szükséges.

Zilíz

Zilíz község 72 hold erdeje különböző korú tölgy és cserfából áll. Jó zárt erdő. 50 éves turnusra osztandó. Természetes fakadás várható.

Ezen itt előadott kezelési módok szerint a pagonyok kijelölése még ez ősz folytán eszközözendő, hogy a kijelölt pagonyok vágása még e télen megkezdethessék. Annál fogva előterjesztem, hogy f. é. November 1-től az egyes községi erdőket meg fogom látogatni, s a pagonyokat kijelölendem.

Ehhez képest tisztelettel kérem Tettes bizottmányi közgyűlést, miként az erdő kezelés és vágás iránt kiadandó utasításaim pontos teljesítésére a községi elöljárókat, különösen pedig a túlérétt erdőkkel bíró Jákfala, Rakacaszend, Szuhogy F. Telekes községek elöljáróit, kik túlérétt erdejüket az erdő fenntarthatására nem tekintve csupán legeltetés és makktermesztésre akarják használni, a Tettes szolgabíró urak által szigorúan kötelezni méltóztassék.

Szendrő város erdejét illetőleg megjegyzem, hogy ezen erdő a rendetlen vágás, rossz kezelés és szabadon gyakorolt pusztítások mára oly rossz állapotban van, hogy annak helyrehozása csak a legszorgosabb felügyelet mellett lehető, mivégből e különben is igen terjedelmes erdőhöz két rendes erdei kerülő kellő fizetés melletti fel fogadása lenne szükséges, éspedig kizárólag a felügyeletem és rendelkezésem alá helyezve.

Végre tisztelettel jelentem, hogy működésem ideje alatt még semmi kihágás a községi erdőkben el nem követtetett. Kelt Abodon September 30-án/871.

Zeidler János mk. erdész